

[Sebeklam metafyzického myšlení]

[740405-2]

(18) (8) (PNP, 5. 4. 74 večer.)

Tak jsme dospěli k tomu, že máme vedle rozlišení předmět × objekt ještě další rozlišení: předmětná × nepředmětná složka intence. Předmětem svého mínění můžeme učinit něco tak, že k tomu zaměříme předmětnou složku intence. Ovšem tato předmětná složka, jak jsme již uvedli, je umožněna a nesena četnými složkami nepředmětnými, i když zase naopak tyto nepředmětné složky nesou pečeť oné složky předmětné. Musíme se nyní tázat, jaká je souvislost mezi předmětem předmětné intence (resp. složky intencionální) a mezi „předmětem“ složky nepředmětné. Není pochyby o tom, že obojí v žádném případě nemůžeme identifikovat. Jestliže míníme např. v našem případě subjekt, činíme jej předmětem své intence předmětné (resp. předmětné složky své intence). Ale máme-li sdostatek respektovat subjektní povahu subjektu (tj. subjekt právě jakožto subjekt), budou mít zřejmě mnohem významnější funkci právě ony nepředmětné složky naší intence. Nepředmětné složky se však nikdy nevyskytují osamoceně, odděleně od předmětných. Tam, kde nepředmětná složka našeho mínění míří např. na subjekt, provází ji vždycky také nějaká složka předmětná, která rovněž musí někam mířit. Běžný případ je právě ten, že tam, kde nepředmětná složka nejvlastněji míří k něčemu uchopitelnému pouze nepředmětně, míří předmětná složka nutně někam jinam, totiž na nějaký předmět. To znamená, že přitom, jak nepředmětně míníme subjekt (např.), předmětně míníme cosi jiného. Dopadne to tak, že přitom, jak nepředmětně míníme subjekt jakožto subjekt, předmětně jej míníme třeba jakožto objekt. Subjekt je ovšem po určité stránce také objekt, má skutečně charakter objektu, neboť má vedle vnitřní také svou vnější stránku. Ale předmětná intence, která se na něj zaměřuje právě jen jakožto na objekt (a která tak *de facto* subjekt redukuje na objekt a představuje tak vlastně vážnou mystifikaci), potlačuje za určitých okolností ony nepředmětné intencionální složky, resp. (protože fakticky bez nich ani nemůže být, nemůže fungovat) vytěsňuje je z oboru reflexe. V takovém případě tedy můžeme mluvit o metafyzickém myšlení. Nejde tu o to, že by takovému myšlení vůbec chyběla jakákoli nepředmětná intence či intencionální složka, nýbrž že takové myšlení vytěsňuje ze svého povědomí jakoukoli zmínku toho, že fakticky v něm takové nepředmětné složky také (a nutně) jsou, a tváří se samo před sebou i navenek, jako by pracovalo jen s čistými intencemi

předmětnými. Metafyzické myšlení nelze charakterizovat jako nepředmětně chudé, nýbrž jako ulpívající v sebeklamu o své vlastní povaze. Kdyby skutečně každá nepředmětná složka byla odstraněna, rozpadlo by se i všechno „čistě předmětné“.